Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 147.
V LJUBLJANI, torek, 28. julija 1925.
Posamezna številka Din 1·—.
LETO II.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Seja skupščine.

ZAČETEK DEBATE O PRORAČUNSKIH DVANAJSTINAH. — EKSODUS OPOZICIJE. — AFERA BIVŠEGA MINISTRA LUKINIĆA. — PREDLOG ZA PODPORO ČRNOMALJSKEMU OKRAJU.

Beograd, 28. julija. Včerajšnja seja narodne skupščine je pričela ob desetih dopoldne. Pred otvoritvijo plenarne seje so se sestali načelniki parlamentarnih skupin v skupščinskem predsedstvu, k posvetovanju o nadaljnjem skupščinskem delu. Vladina večina je stala na stališču, da morajo biti dvanajstine sprejete najkasneje 30. t. m. in da se morajo seje vršiti samo dopoldne. Opozicija se je temu stališču odločno protivila, ker je smatrala, da skuša vladina večina na ta način preprečiti daljšo proračunsko debato. Vlada je na to upravičeno zahtevo opozicije pristala.

Za današnjo sejo je vladalo precejšnje zanimanje. Po otvoritvi je vzela skupščina na znanje obvestilo posl. Ivana Palečka in dr. Gjorgja Brankoviča, ki sta kot pristaša SDS odložila svoji funkciji v skupščinskem predsedstvu.

Skupščinsko predsedstvo je nadalje sporočilo zbornici, da je finančni minister predložil v odobrenje rešitev T br. 34.410 glede zmanjšanja carinskih postavk k predloženemu zakonu o splošnem carinskem tarifu. Ta rešitev predvideva 40 izvoznih predmetov in se nanaša tudi na izvoz lesa.

Parlamentarni odbor, ki se bavi z afero bivšega ministra Lukinića, je predložil zbornici kratko poročilo, v katerem ugotavlja, da ne more vsled njemu na razpolago danih spisov, sestaviti zaključnega poročila. Potrebni bi še bili dokumenti, ki se tičejo državljanstva Thurn-Taxisa. Odbor se je v svrho tega obrnil na razna oblastva. Z ozirom na vse to je odbor prosil, da se mu podaljša rok 20 dni, ki se je izkazal za prekratkega. Skupščina bo o tem sklepala na eni prihodnjih sej.

Skupščina je nato odkazala v razpravo finančnemu odboru predlog poslanca g. Kulovca glede nujne pomoči od elementarnih nezgod prizadetemu prebivalstvu v črnomaljskem okraju.

Nato je bil odobren 14 dnevni dopust poslancu dr. Gregor Žerjavu in 7 dnevni poslancu Pavloviću.

Sledile so nekatere manjše zadeve, nakar je skupščinski predsednik Marko Trifković odgovarjal na vprašanje poslanca Smodeja glede postopanja pri pogajanjih za sestavo vlade RR. Vprašanja posl. Smodeja gredo za tem, da je preds. s svojim postopanjem kršil svojo predsedniško dolžnost, kar je g. Trifković odločno zavrnil in naglasil svoj položaj v stranki. G. Smodej se z odgovorom ni zadovoljil.

Nato je opozicija protestirala proti načinu volitev članov glavne kontrole. Vladina večina je ugovore opozicije zavrnila, nakar je predsednik odredil glasovanje. Opozicija je v znak protesta zapustila zborovanje. Vladna večina je s 109 glasovi izvolila v glavno kontrolo: za predsednika Srečko Tesića, za člane pa: dr. Ante Stambuka, Simo Miloševića, Milana Stepanovića in Dragoljuba Trifkovića.

Nato je skupščina prešla h generalni debati o dvanajstinah. Radikalni poslanec je prečital poročilo vladine večine, demokrati, muslimani in klerikalci so oddali svoje oddvojeno mišljenje.

Beograd, 28. julija. Na popoldanski seji narodne skupščine je bila otvorjena načelna diskusija o dvanajstinah. Govorili so: Voja Veljković, Salih Baljić in Savo Vuletić. **Voja Veljković** je kritikoval dvanajstine in izjavil, da bo glasoval proti. Ugotovil je, da so dvanajstine fiktivne, centralistične. Dohodki so precejšnji, še večji pa so izdatki. Deficit mora vlada kriti na drug način. Vlada se ne briga za invalide in uradnike. Odločno zahteva, da se prične šteditі. Dalje je povdarjal, da mora imeti parlament pravico kontrole za trošenje budžeta. **Salih Baljić** je govoril o zapostavljanju Bosne. Ostro protestira proti velikim davkom. Govori o trgovski in gospodarski krizi. Zahteva, da se v Bosni in Hercegovini razpišejo občinske volitve in izjavi, da bo glasoval proti dvanajstinam. Zadnji je govoril črnogorski federalist **Vuletić** o slabi državni upravi. Protestiral je proti zapostavljanju slavne in mučeniške Črne gore, za katero se danes nihče več ne zmeni. Izjavil je, da bo glasoval proti. Seja se danes dopoldne nadaljuje. Kot govornika sta prijavljena dr. Hohnjec in Svet. Pribičević.

Ekspozé finančnega ministra.

Beograd, 28. julija. Na včerajšnji popoldanski seji skupščine je podal finančni minister ekspozé o finančni politiki. Država je na finančnem polju znatno napredovala. Finančni minister je izjavil, da znaša deficit po njegovem računu do 190 milijonov dinarjev. Od 10 milijard 400 milijonov izdatkov, predvidenih za leto 1924. je bilo potrošenih 11 milijard 190 milijonov. Toda dohodki so bili večji. Minister nato utemeljuje, da znašajo dvanajstine 4 milijarde 101 milijon mesto 3 milijarde 368 milijonov in pravi, da so izbrisani naknadni krediti, ki se ne bodo več pojavili. Tudi državni dohodki so precej veliki. Dohodki monopola so znašali aprila meseca leta 1924. 158 milijonov, leta 1925. 197 milijonov. Tudi dohodki carine in trošarine so se znatno zvečali. Neposredni davki so narasli od 64 milijonov na 121 milijonov.

Dalje je minister obširno govoril o letečih dolgovih in pobijal trditve opozicije, da znašajo ti dolgovi okrog 2 milijardi. Vsi neregulirani in neizplačani leteči dolgovi znašajo 458 milijonov in so se v zadnjih 2 letih zmanjšali za 947 milijonov.

Vprašanje pokojnin invalidom in vprašanje razlike uradniških plač je ostalo nerešeno. Finančni minister ima pooblastilo, da izplača to razliko. Obstoji še dolg 453 milijonov dinarjev za razne neregulirane obveze, za katere so bili izdani boni z rokom enega do šest mesecev. Teh bonov je bilo do 30. junija izplačanih 120 milijonov. Vseh bonov je za 303 milijone in morajo biti izplačani koncem septembra 1925. Boni bodo porabljeni za nove železniške proge ter se bodo pretvorili v konsolidiran in stalni dolg.

Naša država dobiva vsak dan v inozemstvu vedno več kredita. Nahajamo se pred novim posojilom za investicije, za državne zgradbe in železniške potrebe, Tečaji za Blairovo posojilo kotirajo zelo dobro 88, dočim so znašali meseca januarja t. l. 54. Minister govori nato o popravljenem kurzu in 2 in pol % obveznic, ki so napravile v inozemstvu zelo ugoden utis, kar bo omogočilo v bodoče uspešno notranje posojilo. Kar se tiče trgovskih kreditov, je finančni minister izjavil, da je Narodna banka izdala 31. decembra 1923 1 milijardo 528 milijonov posojil, 31. decembra l. 1924 pa 1 milijardo 494 milijonov, dne 31. junija t. l. je izdala 1 milijardo 131 milijonov posojil. Stanje depozitov je bilo koncem leta 1923 198 milijonov, koncem l. 1924 306 milijonov in 30. junija t. l. pa 527 milijonov. Stanje vlog pri Narodni banki je bilo 15. julija t. l. 592 milijonov. Finančni minister je posebno povdaril, da ima Narodna banka na razpolago vedno dovolj denarja za resne trgovske posle.

Finančna politika sedanje vlade bo ostala neizpremenjena. Vlada bo skušala zadržati inflacijo in zagotoviti ravnotežje v proračunu. Vso pozornost bo posvečala vlada trgovski bilanci, da bo postala aktivna. Dinar je sedaj stabiliziran. Finančno ministrstvo bo skušalo preprečiti skakanje dinarja, ker močan porast dinarja in prav tako njegov močan padec ni ugoden za finančno politiko. Z definitivno valutno reformo ne more iti tako hitro. Treba je še počakati. Kajti ovira temu so medzavezniški dolgovi. Ta ovira bo kmalu odstranjena. Med tem časom pa moramo skrbeti za ojačenje deviznih rezerv proti Narodni banki. Sporazum med RR bo, je dejal minister, kakor upa, ugodno vplival tudi na naše finance.

Seja radikalnega kluba.

Beograd, 28. julija. Za sinočnjo sejo radikalnega kluba je vladalo veliko zanimanje. Predsednik kluba Ljuba Živković je prečital Pašićevo pozdravno brzojavko. Klub je to sprejel na znanje. Nato je **Živković** imel govor o disciplini. Pri diskusiji o dvanajstinah je prvi govoril **Milorad Vujić**, ki je zahteval, da se štedi povsod, zlasti v ministrstvih. Zahteval je, da se čim prej donese zakon o centralni upravi in naj se ukinejo nekatera nepotrebna ministrstva. Prav v istem duhu je govoril posl. **Aleksa Dodić**, ki je kritikoval tudi vlado in delo ministrov. Zahteval je, da se v klubu s tajnim glasovanjem izglasuje zaupnico vsem rad. ministrom razen Pašiću. To je izzvalo senzacijo. Da do tega ne bi prišlo, je predsednik kluba otvoril diskusijo o južni Srbiji. Poslanca Bora Milovanović in Jovan Aleksić da povdarjala, da ni nobenega dvoma o tem, da so njihovi prijatelji zahtevali, da postaneta državna podtajnika v ministrstvu agrarne reforme za južno Srbijo. **Jovan Cirković**, ki ni kandidat, je dejal, da državnih podtajnikov za južno Srbijo sploh ni treba. Miša Trifunović in Anton Bezijović sta govorila o agrarni reformi v južni Srbiji. Na koncu je Marko Gjuričić izjavil v imenu vlade, da bo južna Srbija dobila enega državnega podtajnika, ne ve pa kedaj in kdo bo imenovan za podtajnika. Po končani seji je bila poslana Pašiću brzojavka o podtajniških kandidatih.

OČITKI ST. RADIĆU.

Zagreb, 28. julija. Današnji »Hrvat« ostro napada Stjepana Radića. Predbaciva mu, da zavaja široke seljačke mase in da je uporabljal seljaško ime samo, da bi pod lažnjivo firmo dosegel svoj cilj. Istočasno poroča omenjeni list, da so poslancu Jagatiću na skupščini v Sisku seljaki priredili burne ovacije in mu izglasovali zaupnico.

ZDRAVSTVENO STANJE G. PAŠIĆA.

Beograd, 28. julija. Ministrski predsednik Pašić se počuti zelo slabo. Izgleda, da bodo nastopile komplikacije. Ni še gotovo, ali ima g. Pašić raka v želodcu.

MRTVILO V POLITIČNIH KROGIH.

Beograd, 28. julija. Današnja »Pravda« piše o situaciji sledeče: »V vodstvu Radićeve stranke je zmagala enodušnost, ali v volilnih okrožjih izgleda, kakor da ni enodušnosti. Te vesti se še ne potrjujejo, ali je gotovo, da bi v nasprotnem slučaju mogle nastopiti komplikacije. Pribičević razvija večjo borbo v tisku nego v parlamentu in o tej akciji se je včeraj popoldne mnogo govorilo. Šefi opozicije so se pričeli razgovarjati o svojem daljnjem postopanju. Včeraj so krožile najrazličnejše verzije o spajanju gotovih opozicijonalnih grup. Politični krogi govorijo o skupnem nastopu demokratov in muslimanov in o nastopu vseh seljaških skupin. Vendar tega še ni nihče potrdil. Izgleda, da so te kombinacije izmišljene, ali pa pobožne želje poedincev.«

Politika piše sledeče: Pasji dnevi, ki so nastopili, so imeli znaten upliv na politično življenje. Ker je že končana diskusija o deklaraciji vlade, so politični krogi govorili, da se bo diskusija o deklaraciji nadaljevala o priliki razprave o dvanajstinah. Včeraj je bil prvi dan razprave o dvanajstinah. Skupščinska seja je bila zelo slabo posečena. Vsi politični krogi so močno utrujeni in kažejo zelo malo zanimanja za tako važne stvari, ki so na dnevnem redu. Izrazili so željo, da se ta stvar kot nujna hitro reši in da se nato skupščina razide na odmor.

DR. MAČEK V BEOGRADU.

Beograd, 28. julija. Podpredsednik razpuščene HRSS dr. Maček je sinoči odpotoval v Zagreb. Dr. Maček je še vedno bolan. Včeraj je prišel g. Maček v skupščino, kjer se je najprej pozdravil z vašim dopisnikom, potem z Lorkovićem, Polićem in Žanićem, ki so bili tam navzoči. Nato je odšel g. Maček v Hrv. selj. klub. Pred svojim odhodom se je razgovarjal z g. Ljubo Živkovićem in Maksimovićem.

SITUACIJA.

Beograd, 28. julija. Z včerajšnjim dnem se je v parlamentu pričela diskusija o dvanajstinah. Radi tega vlada ni imela časa za svoje seje. Od Pašića ni nobenega poročila v pogledu državnih podtajnikov. Prav radi te zadeve se je mudil včeraj v Beogradu dr. Maček. Odnošaji med vlado in opozicijo se menjajo v korist vlade. Opozicija se vedno bolj približuje vladi, zlasti demokrati. V sredo zvečer bodo izglasovane dvanajstine.

VPRAŠANJE RUDNIŠKIH DELAVCEV NA ANGLEŠKEM.

London, 28. julija. Na inicijativo prvega lorda admir. Bridgemana in sporazumno z ministrom javnih del in mornarice se je vršila konferenca delegatov lastnikov rudnikov in delavcev. Na tej konferenci je bil v načelu izdelan sporazum glede ureditve nekaterih detajlnih vprašanj. Na podlagi tega izgleda, da je štrajk, ki bi moral nastopiti 31. decembra, ukinjen.

RAZMERE NA BOLGARSKEM.

Caribrod, 28. julija. Bolgarski zunanji minister je dal nekemu bolgarskemu listu obširen ekspozé o situaciji. Med drugim je rekel, da ostrega nastopa beograjske vlade v pogledu vidiranja potnih listov ni smatrati tako, da bi moglo spraviti bolgarsko vlado v neugoden položaj. Kalfov pravi, da je bil spopad še bolj poostren z obtožbo beograjske vlade, da stalno prehajajo bolgarske čete na naše ozemlje. Vlada bo podvzela vse korake, da se to v prihodnje ne bo zgodilo.

Zagrebška razmotrivanja.

Zagreb, 26. julija.

Dve točki hrvatske prestolnice vzbujate spričo nedavnih političnih dogodkov moje posebno zanimanje in me navdajate s posebnimi čuvstvi: Markov trg, oziroma zgodovinsko mesto, kjer je plačal Matija Gubec svoj buntovniški ponos s svojim življenjem, in — Hrvatski Seljački dom, palačo, ki je prešla iz posesti plemenitaša Vraniczanyja preko veleindustrijalca Prpića v roke hrvatskega kmeta. To je linija razvoja. Borba seljaštva v dobi Matije Gubca je nujno končala z zmago fevdalne gosposke, toda duh Matije Gubca je tlel, kakor ogenj pod pepelom, dokler po stoletnih peripetijah ni napočil dan svobode. Ta svoboda pa je bila le nacionalna, kmetsko ljudstvo — potomci buntovniške generacije — pa si je želelo **socialnega in ekonomskega** osvobojenja..

Čemu ta uvod? Zato, ker je zavladal v slovenski inteligenci glede presoje hrvatskega seljaškega gibanja tako monstruozen predsodek, da ga je mogoče zavrniti le z zgodovinsko dedukcijo, z dejstvi, ki jih tudi najbolj goreči nasprotniki formiranja seljaških vrst ne morejo utajiti.

*

Stjepan Radić ni pač v ničemur sličen Matiji Gubcu. Dva kmetska voditelja, ali ena misel, en cilj: socijalno in ekonomsko osvoboditi kmeta gosposke nadvlade ter mu omogočiti človeka in času primerni obstanek. Gubec je, kakor sem omenil, igral va banque. To je bilo v dobi herojstva. **Heroizem** pa **danes ni** več **aktualen** in Stjepan **Radić ne** bi bil prav **nič koristil seljaštvu, če bi se** bila borba prenesla na neki drugi teren. Hrvatska seljačka stranka — pravijo danes nasprotniki sporazuma — da je izdala narodne interese in se udinjala centralizmu.

Tu pa vsekakor nastane drugo vprašanje: Ali se je kmet boril pred stoletji zoper republikansko vladavino na teritoriju dalmatinskih republik, in to v času, ko je bila ideja monarhizma jačja kot v vseh poznejših dobah? Ne. Zgodovinsko je dokazano in to nam izpričuje tudi švicarski vzgled v kantonu Graubünden, da kmetski pokreti nikdar niso izbirali tarče za svoj naval morda v formi vladavine, marveč vedno in vsikdar so bili naperjeni proti načinu, proti metodi vsakokratne vladavine. Pruski kralji, nekdanji »gospodarji« pokrajine Neuchatel, uživajo še danes v švicarskem kmetskem ljudstvu velik ugled. Tak ugled je užival v Bosni Petar Mrkonjić, in obisk kralja Aleksandra v Varaždinu oziroma v Čakovcu v tistem času, ko še ni bila izvršena »sramotna kapitulacija« Radićeve stranke, je pokazal, da kmetsko ljudstvo ne teži za nikako spremembo vladavinske oblike.

*

Čemu torej besnenje klerikalcev, samostojnih demokratov in ostalih malih skupinic, ki ne bodo več prišle v veljavo? Zato, ker se boje zdravega agrarnega gibanja, ki bi, v posesti kontrole in soodločbe v državni upravi, utegnilo skupno z najjačjo srbsko kmetsko stranko — t. j. z radikali — do tal spremeniti razredno, socialno in ekonomsko-politično strukturo države. To so takozvani »partijski« računi. Sporazum, sklenjen med HSS in radikali, pa ima vse drugo ozadje, kakor ga slikajo svojim vernim čitateljem »Jutro« in »Slovenec«.

*

V Hrvatski Zajednici vre. Toda to je dobro znamenje. V Petrinjski ulici št. 3 (tam je čitalnica Zajednice) se **vsaj debatira**. Pod streho ljubljanske Kazine se kaj takega **ne** more pripetiti. Gibčnost sicer ni lastnost takih meščanskih frakcij, kakor je Zajednica, reči pa je treba, da je njena življenska prožnost — Radić je sicer rekel, da so statisti; kamor jih postaviš, tam stoje; o naših mladinih bi lahko rekel: »To so sodomske figure iz soli! — večja kot pri drugih sličnih strankah v državi.

Medtem pa frankovci razmišljajo o svoji žalostni politični usodi. To je ostanek preteklosti, kakor slovenski klerikalizem. Politična brezpredmetnost. Nemec bi dejal »Gerümpel«. Hrvatska se je srečno ubranila frankovščine in klerikalizma. Eno in drugo je bilo zanjo strup: v političnem in kulturnem oziru. Tudi Slovenija boleha na slični bolezni: politično in kulturno. Žerjav in Korošec... Ali napočil bo dan, ko bo tudi slovenski narod spregledal!

Illyricus Viator.

Italijani in naš promet.

Zanimivo je slišati mnenje naših italijanskih sosedov, ki s paznim očesom gledajo na razvoj našega prometa, ki je v nujni zvezi z odvzemanjem zaledja centralne Evrope, katerega oni tako nujno rabijo za vzdrževanje Trsta in Reke.

Tržaški »Piccolo« je uvedel anketo v namenu, da se izrazijo razni kompetentni faktorji in strokovnjaki o načrtu Predilske železnice, ki naj bi imela neodvisno od železniškega sistema Jugoslavije, posebno avtonomijo. Večina se je izjavila proti načrtu, g. Oskar Ebener pa je dal zanimivo izjavo, v kateri zagovarja načrt, ki bi ga pozdravila tudi Češkoslovaška in Avstrija. Glede Jugoslavije pravi med drugim tole:

»Toda treba je tudi omeniti, da se istočasno, ko se v Jugoslaviji predočuje, da se razvija blagovni promet v naši luki strokovno in hitro, v isti državi pospešuje železniški in pristaniški razvoj v namenu, da bi se pritegnilo trgovinski promet v smeri jugoslovenskih primorskih baz. To dokazuje tudi nova liška železnica, ki ne olajšava samo notranjega tranzita, marveč ima tudi namen, da kanalizira madžarsko trgovino potom diferencijalnih tarif proti Splitu.«

Nadalje pravi g. Ebener, da je načrt o razvoju te mreže šele v početku in se ni treba baviti z njim danes, vendar pa je koristno paziti na njegov sukcesivni razvoj. V dogledni bodočnosti bo lahko imela Jugoslavija dobro železniško mrežo s prometom, ki bo predstavljal trgovsko nadoblast v conah, ki bi jih morala obdržati zase strategija tržaške trgovine. Sušak in Split lahko ogrožata s tarifami italijanske luke v gornjem Jadranu.

Ako tega Jugoslavija še do danes ne dela, je to znak še nespornega prestiža italijanske politike nad jugoslovensko, ki mora gledati, da se nasloni na močnega zaveznika. Trgovinske pogodbe z Italijo so po njegovem mnenju ugodne za stanje tržaške trgovine. Navzlic temu se mora italijanska vlada ozirati na razne možnosti, predvsem pa si mora postaviti za svoj cilj stvoriti neko sredstvo za gospodarsko penetracijo v Srednjo Evropo, vsled česar se bo morala oprijeti načrta zgraditve predilske železnice.

Odprava potnih vizumov.

Kdor mora često potovati v druge države, pozna neprilike, ki jih ima s potnimi listi in vizumi. Tako postopanje pomeni zgubo časa in povzroča nepotrebne stroške. Sicer moramo priznati, da se je v zadnjem času v tem pogledu tudi pri nas marsikaj zboljšalo, vendar pa moramo pozdraviti vedno pogostejše glasove o odpravi potnih vizumov. O tem sta že razpravljali Avstrija in Nemčija in tudi med Italijo in Avstrijo bo baje v doglednem času sklenjena tozadevna konvencija. Pričakovati je, da bodo temu vzgledu sledile tudi druge države.

Vprašati pa se moramo, kje tiče razlogi, da ni moglo priti do tega po šestih letih po svetovni vojni, ko so narodi vendar že pričeli uvidevati potrebo skupnega gospodarskega in kulturnega sodelovanja. Kot glavni argument, se navaja dotok tujih delovnih moči na domači že itak preobloženi delovni trg. Poleg tega pa obstojajo največji finančni pomisleki, kajti dohodki od potnih vizumov niso baš tako malenkostni, in služijo deloma v to, da se krijejo stroški za vzdrževanje inozemskih zastopstev. Navzlic temu pa bi bila odprava potnih vizumov silno povečala trgovinski in tujski promet in prinesla več dohodkov nego jih imajo države od potnih vizumov. Marsikdo bi rad obiskal sosednjo državo, a je preudoben, da bi stikal za potnim listom, potnim vizumom in se končno še izpostavljal nevarnosti, da ga vsled kake formalnosti vrnejo z državne meje. Glede finančnih razlogov bo pokazala bodočnost njih neupravičenost, pa tudi dotoku delavstva bi se dalo drugače odpomoči. Temu se je že itak prišlo v okom s policijskimi prijavami, ki se rigorozno izvajajo vsaj v vseh evropskih mestih.

Na eni strani skušajo države zboljšati promet po vseh izkustvih moderne tehnike, na drugi pa se ne ozirajo na potnika, n. pr. trgovca, ki mora izgubljati svoj dragocen čas na obmejnih postajah.

Jugoslavija se že dalj časa pogaja s svojimi sosedi radi olajšave potniškega prometa, kar pa se zavlačuje iz finančnih ozirov. Vendar se čujejo glasovi, da bo med našo državo in Italijo v kratkem sklenjen sporazum, ki prinese znatne olajšave.

V tem vprašanju so zanimiva tudi izvajanja majske številke beograjske »Policije«, ki pravi med drugim, da se pričenja tudi pri nas uvidevati nesmotrenost pretiranega postopanja na obmejnih postajah. To se ne dogaja na mejah proti Švici, Franciji in Angliji. Tam je pregledovanje bolj formalnega značaja in nastopa obmejno oblastvo strožje samo, ako ima posebne razloge posvetiti kontroli z ozirom na razne osebe večjo pozornost. Bilo bi dobro, ko bi se postopalo tako tudi na naših obmejnih postajah, kajti marsikateri potnik se skuša izogniti tranzitu preko naše države in ubere drugo pot. Lani in letos so bila izdana sicer številna navodila obmejnim organom, ki pa so zadela vsled prevelike uradne gorečnosti obmejnih organov preko cilja. Važen razlog za tako strogo postopanje tiči po mnenju »Policije« v pomanjkanju točne policijske statistike, ki se ji posveča ponekod v naši državi premalo pažnje. Kolikor nam je znano, ne moremo v tem oziru ljubljanski policiji ničesar očitati. — Dobra statistika pa je važen predpogoj pri odpravi potnih vizumov. Upajmo, da prinese nastopajoča notranja konsolidacija naše države s seboj tudi to.

Liška proga in tujski promet.

Poleg drugega je proga Ogulin—Split važna tudi za tujski promet. Saj je Dalmacija vendar kakor nalašč ustvarjena, da se truden Evropejec iz notranjosti za par mesecev odpočije na obali zelenega Jadrana. Že večkrat smo naglasili, da so najpogostejši in najredkejši obiskovalci naše rivijere slovanski bratje Čehoslovaki, ki se čutijo pri nas, kakor doma. Kolikega pomena je tujski promet za naše gospodarstvo, ni treba posebej naglasiti. Radi tega bo marsikoga zanimalo, kar je napisal poobl. minister ČSR na našem dvoru gospod Jan Šeba v splitski »Nova doba« pod naslovom »Praha—Split«. Gospod minister pravi tako-le:

Z otvoritvijo dolgo pričakovane liške proge je Split končno zvezan z vso Evropo. Split dobiva torej zvezo s srcem Evrope, t. j. z bratsko državo Češkoslovaško.

Pomen te zveze za promet Češkoslovaške s centrumom slovanskega Primorja je očividen. Obiskovalci Jadrana so morali dosedaj od nekoliko dni svojega dopusta iz domovine odbiti več dni za potovanje, ki jih je odvedlo od glavne prometne žile, ter so se morali do mesta njihovega odmora voziti z ladjo, ki ni imela vedno ugodne zveze. Od sedaj postane Split — ta idealni center Dalmacije — ki je zvezan z brzovlaki z vso srednjo Evropo razdeljevalec vsega mnoštva severnih obiskovalcev Jadrana.

Prometne uprave kraljevine SHS in ČSR so imele ta posebni pomen Splita pred očmi, ter so radi tega že prej kombinirale ugodne prometne zveze, od katerih je najpomembnejša brzovlak Praga—Split. Ta brzovlak gre skozi vsa tri glavna mesta ČSR, t. j. Prago, Brno in Bratislavo in lahko zbere vse obiskovalce Jadrana iz Češke, Moravske in Slovaške. Letos, ko je sezona že precej pozna ni mogla večina obiskovalcev Jadrana računati na novo progo, zato pa lahko s sigurnostjo računamo, da se v bodoči sezoni občuti prava korist nove zveze, ki je tem večja, ako pomislimo tudi na ostala središča Srednje Evrope.

Razume se samoobsebi, da se ne bodo ugodnosti zveze Praga—Split omejile samo na tujski promet. Prometna udobnost, ki bo povečana s tem, da se uvedejo spalni vozovi, bo dovedla v Dalmacijo več uglednih osebnosti iz trgovskih krogov, ki so se držali sedaj daleč od Jadrana samo vsled prometnih težkoč.

Taki obiskovalci sigurno ne bodo šli skozi Dalmacijo brez razmotrivanj in znanstev, ki bodo koristna za medsebojne zveze med Dalmacijo in ČSR na gospodarskem polju, kajti Dalmacija ima na kopnem in na morju mnogo bogastva, ki čaka samo na podjetno iniciativo, ki ga lahko v interesu naroda, njegove zaposlenosti in ekonomskega napredka, izkoristi.

Češkoslovaška država nima svojega morja in je torej povsem razumljivo, da išče oni del prebivalstva, ki potrebuje in želi, da se odpočije ob morju, v prvi vrsti slovansko morje. Ta gravitacija, posebno proti Splitu in Dubrovniku, je naravna posledica tudi starih predvojnih prijateljskih zvez, ki morajo danes in v bodočnosti prinesti čim več plodov na vseh poljih. Ta proga naj bi bila torej pijonir nadaljnih kulturnih in gospodarskih stikov med kraljevino SHS in ČSR.

Politične vesti.

= **Pregrupacija parlamenta.** Politični krogi živahno komentirajo novo grupacijo, ki ima nastopiti v narodni skupščini po razpadu opoz. bloka. Po dosedanjih znakih bi bilo grupiranje sledeče: Demokrati in muslimani bodo nastopili v skupščini v posameznih vprašanjih. Zemljoradniki bodo stali ob strani, v še lojalnejši opoziciji bodo podpirali vlado zemljoradniki, zlasti pri glasovanju o zakonskih načrtih, ki bodo odgovarjali zemljoradniškemu duhu. Tretjo skupino bodo tvorili klerikalci, zajedničarji in radićevski disidenti. Ni še gotovo, ali bodo zajedničarji in radićevski disidenti ustanovili svoj parlamentarni klub. Tako razcepljena opozicija ne bo mogla po mišljenju političnih krogov ovirati vladnega dela v parlamentu. — Vprašanje državnih podtajnikov, ki bi moralo biti rešeno že prejšnji teden, bo rešeno šele po sprejetju dvanajstin (najbrže v četrtek). Kandidati za državne podtajnike ostanejo isti. — V političnih krogih so včeraj mnogo govorili o vstopu g. Puclja v vlado. Zlasti so se silno zanimali radikalni krogi, ki so motivirali svojo željo s tem, da bi bila potem sedanja vlada predstavnica celokupnega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Radikalni krogi pravijo, da bo g. Puclju podeljen portfelj takoj, ko bodo rešena nekatera nujna vprašanja, ki so sedaj na dnevnem redu. — Skupščina bo razpuščena koncem tega meseca. Med tem časom bo vlada intenzivno delala na onih zakonskih načrtih, ki bodo prišli na dnevni red v prihodnjem skupščinskem zasedanju. Zakonske načrte o državnih tožiteljih, o ustrojstvu sodišč in o sodnikih bo vlada ponovno vzela v pretres radi znatnih sprememb.

= **Umik Rifancev.** Iz Feza je prišlo službeno poročilo, da je general Maulin pregledal čete. Ugotovil je, da je razpoloženje vojaštva odlično in da je položaj povoljen. Glasom poročil zasledujejo Francozi sovražnika z veliko brzino v severovzhodni smeri. Čete so zajele precejšnje število Rifancev in mnogo drugega plena. Francozom se je posrečilo očistiti vse ozemlje severno od Feza. Rifanci se umikajo. Na vzhodni strani so pričele francoske čete z ofenzivo.

= **Danski princ ranjen v Maroku.** Med drugimi se udeležuje maroških bojev tudi danski princ Aage, ki služi kot stotnik v francoski tujski legiji. Te dni je bil princ lahko ranjen.

= **Ukrepi proti fašistovskim poslancem.** Generalni tajnik fašistovske stranke je odredil nekatere disciplinarne ukrepe proti fašistovskim poslancem, ki niso dovolj respektirali strankine discipline. Prizadeti poslanci se v dobi treh mesecev ne smejo udeleževati javnega političnega življenja.

= **Nova fašistovska nasilja.** Fašisti so razdejali pisarne dveh bivših klerikalnih poslancev. Razbili so vso opravo, spise in dokumente pa so zmetali na cesto. Tudi način strankarskega boja.

= **17 smrtnih obsodb na Bolgarskem.** Te dni je bilo zaključenih precej veleizdajniških procesov. V Slivnem je bilo izrečenih 10, v Haskovu 4 in v Berkovicah 3 smrtne obsodbe. Poleg tega čakajo na svojo končno usodo številni zločinci, ki pridejo na vrsto prihodnji mesec.

= **Priznanje češkoslovaške cerkve.** Glasom »Česko Slovo« predloži vlada v jesenskem zasedanju zakonski načrt, po katerem bi bili zakoni sklenjeni v češkoslovaški cerkvi veljavni.

= **Angleško stališče napram nemški noti.** Angleška vlada ni sicer poslala v Pariz nobene pisane izjave, pač pa je dala instrukcije svojemu tamošnjemu poslaniku, da lahko nadaljuje razmotrivanja o nemški noti. Poročila pravijo, da se obe vladi strinjata predvsem v treh vprašanjih: 1. Nista pripravljeni ugoditi nemški zahtevi po spremembi v zasedenem ozemlju, 2. sta sporazumni glede sankcij, ako bi se Nemčija protivila izvršiti svoje reparacijske dolžnosti. Dalje soglaša Chamberlain z Briandom v tem, da je v Ženevi primerno mesto za razpravo o nemški noti, ki zahteva med drugim, da bi se jo zaenkrat oprostilo od tega, da bi morala dopustiti prehod francoskih čet preko njenega ozemlja, kakor je določeno v čl. 16. statuta Zveze narodov. Angleški zunanji minister pa ne soglaša z Briandom v tem, da bi se ne smelo v svetu Zveze narodov razpravljati o nemški posebni vojaški poziciji. Tudi se Francija in Anglija ne strinjata v vprašanju razsodniških pogodb.

= **Borba proti amerikanski moki na Poljskem.** Vlada pripravlja zakonski predlog za ukinjenje carinskih olajšav na uvoz ameriške moke v Poljsko, s čemur bi se ta uvoz znatno zmanjšal. Za redukcijo dosedanjih olajšav se zlasti trudijo veleposestniki in veletrgovci, dočim nabavljalne zadruge, organizacije srednjega meščanskega sloja in večina delavcev odločno protestirajo proti projektiranim meram.

= **Poljski optanti se vračajo v masah iz Nemčije v Poljsko.** Iz Varšave poročajo, da se je te dni vrnil na Poljsko prvi del Poljakov, ki so optirali za poljsko državljanstvo. Temu transportu bo v bodočih dveh mesecih sledilo nadaljnjih 5500 oseb, ki jih bo poljska vlada začasno nastanila v provizoričnih stanovanjih. Poljske oblasti se trudijo, da bi te vrnivše se Poljake nekako zaposlile. Večino optantov se bo naselilo po obmejnih okrajih, ki so nekoč pripadali Nemčiji in iz katerih se je večina reemigrantov izselila.

= **Parlamentarne počitnice na Poljskem.** Konec parlamentarnega dela v Varšavi pred poletnimi počitnicami je bil jako buren. Obstrukcija je bila kaotična. Njen cilj je bil, zavlačevanje parlamentarne debate in odložitev glasovanja za agrarno reformo. Štiri petine parlamenta je bilo proti obstrukciji in zadnje dni je protestiralo in delalo hrup samo nekaj komunističnih in boljševiziranih poslancev, ki pa so jih izključili od seje in vrgli iz dvorane. Koliko je zalegla obstrukcija, je razvidno iz dejstva, da je bil nato sprejet predlog o agrarni reformi z dvetretjinsko večino, ter da so glasovali za predlog tudi mnogoštevilni poslanci kluba, ki je prvotno najbolj protestiral. Počitnice bodo trajale dva in pol meseca.

Mestno tržno nadzorstvo

nam je z ozirom na naš članek »Ljubljansko mestno tržno nadzorstvo«, ki smo ga priobčili dne 25. t. m. poslalo sledeče pojasnilo:

Določitev maksimiranih cen gostilniški hrani ni bilo od strani mestnega tržnega nadzorstva nikako površno delo, temveč je povzročilo obilo smotrenega dela in razprav ter se je zaključilo šele po dolgotrajnih pogajanjih z gostilničarji samimi. Mestno tržno nadzorstvo je najprej pozvalo odbor gostilniške zadruge, da naj uvede akcijo za znižanje cen hrani ter mu obenem svetovalo, da naj porazdeli razne gostilne v tri kategorije po zagrebškem vzorcu, ker bi bilo sicer maksimiranje cen nemogoče. Zadruga je res sklicala sestanek vseh gostilničarjev pri načelniku g. Kavčiču, kjer so določili tarifne cene hrani in gostilničarje uvrstili v tri kategorije. Postavke, ki so jih določili gostilničarji, torej tudi tisti, ki so morda dajali nekatera živila že tedaj ceneje, so bile končno sprejete na sestanku vseh ljubljanskih gostilničarjev ter predložene v odobritev tržni oblasti. Mestno tržno nadzorstvo pa vposlanih cen ni sprejelo, ker so bile previsoke in je zategadelj pozvalo vse gostilničarje I. kategorije k ponovnemu sestanku na mestno tržno nadzorstvo v svrho nadaljnih pogajanj. Na tem sestanku so se šele po dolgotrajnem obojestranskem smotrenem razmotrivanju in kalkulaciji določile cene vsakemu posameznemu jedilu I. kategorije, dasi je zadruga priobčila le nekatera glavna jedila. Po tem sporazumu šele so se določile cene za II. in III. kategorijo gostiln in sicer zopet sporazumno z zastopnikom zadruge in gostilničarjev samih. Mestno tržno nadzorstvo ni delalo in kalkuliralo tja v en dan, temveč je pustilo pred vso akcijo popisati cene v vseh ljubljanskih gostilnah ter so mu te služile za temelj pri določanju maksimalnih cen. Da so bile in so razlike cen pri hrani med eno in drugo gostilno, je jasno, saj mora praviloma ravno konkurenca znižavati cene, upoštevati pa se mora pri tem, da delajo nekateri skoro brez režije, drugi pa zopet z veliko, in se mora jemati za reguliranje cen srednjo pot. V koliko so se znižale cene raznih kategorij je dobro razvidno iz povprečnih prejšnjih cen in sedanjih ter so tozadevna dokazila vsakemu na razpolago pri tržnem uradu. Da so se cene določile na minimum je dokaz ta, da so se gostilničarji pri svoji zadrugi pritožili radi prenizko nastavljenih cen. Pri vsem pa je šlo za tem, da se cene maksimirajo vsem, ne pa da se jemlje v obzir le nekaj gostilničarjev, ki so zbog majhne režije že doslej dajali hrano ceneje, a cene se sedaj lahko še bolj znižajo. Da mestno tržno nadzorstvo ni poimensko navedlo tudi gostiln II. in III. kategorije, je vzrok ta, da so gostilničarji sami prosili, da se tega ne stori. Mestno tržno nadzorstvo je storilo vse, kar je le moglo storiti po svojih močeh in v danih razmerah. Treba je slišati torej obe plati zvona, da se ustvari pravična sodba.

Kar se tiče cene kruha v Ljubljani in Zagrebu pripominjamo, da se cene kruhu v Ljubljani ravnajo vedno po ceni moke. Dosedaj je pekovska zadruga vedno sama po sebi znižala ceno kruhu pri stabilnem padcu cene moke ter bo to storila tudi sedaj, kakor je dogovorjeno s tržnim nadzorstvom. — Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Dnevne vesti.

VEČ ULJUDNOSTI.

Da se omeji število cestnih nesreč, so po najbolj prometnih njujorških ulicah vrisane bele črte, ki označujejo, kje sme pešec iti čez cesto. Če se dogodi, da pešec te bele črte ne upošteva, potem stopi k njemu stražnik, ga prijateljsko potreplje po rami, pokaže pravo pot čez cesto in mu nato izroči listek, na katerem je zapisano, kako mora pešec iti čez cesto, da se obvaruje pred nesrečo.

V Berlinu, kjer so že manj uljudni, je pešec, ki gre nepravilno čez cesto za svoj prestopek tudi prijateljsko opozorjen, zato pa plača do 150 zlatih mark globe.

Če bi bil recimo v našem Beogradu enako velik promet kakor v New Yorku in če bi pešec prekršil policijski red glede hoje čez ulice, potem smemo biti gotovi, da ne bi bil niti najmanje prijateljsko opozorjen, temveč surovo nahruljen in ne bi bilo nič neverjetnega, če bi za ta prestopek prebil tudi noč v beograjski glavnjači.

V naši Jugoslaviji namreč uljudnost ni doma in to se opaža tudi v Sloveniji. Brez obzira na vse mimoidoče zabaše kaka kramljajoča dvojica ali trojica ves trotoar in naj bo na ulici blato še tako visoko, vsak mimoidoči mora zaradi teh brezobzirnih klepetulj stopiti s hodnika v blato. V tramvajih so redki tisti, ki narede prostor ženi. Po gostilnah redki tisti, ki ne nahrulijo natakarja, kadar deli listke občinske takse, pa čeprav vedo, da je natakar pri tem bolj nedolžen od njih samih. In kakor v življenju, tako je v uradih. Na mejni postaji je pomanjkanje uljudnosti prvi znak, da smo prišli iz Italije ali Avstrije. Skratka: povsodi manjka uljudnosti.

In vendar uljudnost ničesar ne velja, prihrani jezo in nepotrebne nastope ter daje narodu, ki jo pozna, dober glas in dobre prijatelje.

Zakaj ne bi gledali na svoje dobro ime, zakaj ne bi bili uljudni?

— **Dobro informiran list.** Nedeljsko »Jutro« prinaša pod naslovom »Novi momenti v preiskavi umora trgovca Pipana« članek, ki je po nepotrebnem razburil javnost. Po naših informacijah na pristojnem mestu stvar ni resnična.

— **Naš kovani denar.** Pred par dnevi so poročali listi, da je prispel na Sušak iz Francije prvi transport jugoslovenskega kovanega denarja. Ta vest je pomotna. Ne gre za kovan denar, marveč za papirnate stodinarske novčanice. Tudi finančna oblast je bila v zmoti, in tako se je zgodilo, da je poslalo finančno ministrstvo na Sušak posebno komisijo za prevzetje kovanega denarja. Kakor doznavamo, prispe prvi transport jugoslovenskega denarja na Sušak dne 5. avgusta. Prometno ministrstvo je podvzelo vse mere, da pride transport dne 8. avgusta v Beograd.

— **Sporni gozdovi.** Ministrstvo šum in rud je določilo strokovnjaško komisijo, katere naloga je, da reši najpozneje tekom prihodnjega meseca vprašanja spornih občinskih gozdov, glede katerih tečejo brezkončni procesi.

— **Tožba občine proti erarju.** V kratkem bomo imeli priliko čuti o zanimivem in nevsakdanjem procesu. Celjska občina bo vložila tožbo zoper erar radi 302.000 Din, ki jih dolguje vojaška oblast na najemnini za uporabo občinskih poslopij.

— **Kriminalistični muzej v Beogradu.** Notranji minister je imenoval posebno komisijo, ki bo pripravila ustanovitev kriminalističnega muzeja v Beogradu. V muzej pridejo predvsem predmeti, ki služijo zločincem za izvrševanje zločinov. Seveda se bo zbiralo tudi ostalo kriminalistično gradivo.

— **Inšpekcija oblastnih bolnic.** Minister za narodno zdravje je imenoval posebno komisijo, ki bo potovala v notranjost države, da pregleda oblastne bolnice ter predloži o pregledu ministrstvu podrobno poročilo.

— **Nov dnevnik v Splitu.** Kakor poročajo iz Splita, začne tam izhajati v kratkem tretji dnevnik pod naslovom »Jadranska pošta«. List bo informativen ter bo izhajal na 4 straneh malega formata.

— **Dovoljen kredit.** Ministrstvo javnih del je odobrilo kredit 200.000 Din za popravo ceste Ivanjica—Čačak.

— **Odkup svile.** Ministrstvo trgovine je pokupilo dosedaj od privatnih producentov v Vojvodini 380.000 kg svilenih kokonov. Plačalo je za to kvantiteto 15 milijonov dinarjev, 2 milijona pa je ostalo dolžno.

— **Židovska konfesionalna šola v Osijeku zatvorjena.** Iz Osijeka poročajo: V soboto je prejelo mestno poglavarstvo dopis ministrstva prosvete, s katerim se odreja takojšnja zatvoritev židovske konfesionalne šole.

— **Vprašanje konkordata v Rumuniji.** Kakor se doznava iz Bukarešte, ima konflikt med češkoslovaško vlado in Vatikanom znaten vpliv tudi na pogajanja za konkordat med Rumunijo in Vatikanom. Pogajanja so se že približevala svojemu zaključku. Te dni pa je odpotoval iz Rima v Bukarešto predstavnik Rumunije Panescu, ki je dosedaj vodil pogajanja, da poroča vladi, da so pogajanja z Vatikanom z ozirom na nesporazum med Češkoslovaško in Vatikanom nemogoča, radi česar so morala biti za nedoločen čas prekinjena.

— **Naša trgovska mornarica.** Avstroogrska je imela 220 trgovskih ladij z 850 tisoč bruttoton. Od te trgovske mornarice smo dobili po vojni na podlagi sporazuma Trumbić-Bertolini nekoliko manj kakor ⅓ in to večinoma starega materiala. Danes imamo za prekomorsko plovbo 37 parobr. s 130 tisoč bruttotonami, za veliko obalno plovbo pa 10 parobrodov ter okrog 100 jadrnic, poleg tega imamo 22 motornih jadrnic in okrog 590 malih jadrnic s skupno brutto-tonažo 50 tisoč ton. Naša trgovska mornarica ne zadostuje niti daleč niti za osebni promet niti za prevoz blaga. Zato vidimo po jadranskih lukah vedno vse polno tujih ladij, ki prevažajo naše potnike in naše blago. Glede uvoza in izvoza preko solunske luke stoji stvar še slabše. Lansko leto je pristalo v solunski luki 1728 parobrodov s 1,361.131 brutto-tonami. Znaten del blaga je pripadal našemu izvozu in uvozu. Med tem se je obrnila letos stvar nekoliko na bolje, in sicer izključno vsled privatne iniciative. Državna uprava ne stori momentano skoro ničesar sistematičnega za povzdigo naše trg. mornarice. Kakor nimamo uzakonjene baze za absolutno potrebno povečanje vojne mornarice, tako je tudi nimamo za povzdigo trgovske mornarice. In tako smo doživeli, da nas v Solunu celo bolgarska trgovska mornarica pobija. Zato je treba, da se zamujeno popravi.

— **Iz državne službe.** Glasom »Službenih Novin« z dne 24. julija, št. 166, je pomaknjen v višjo skupino, obenem pa vpokojen šumar pri šumski upravi na Bledu Janko Hrast.

— **Mednarodna unija proti tuberkulozi.** Te dni se vrši v Parizu kongres mednarodne unije proti tuberkulozi. Na kongresu bo zastopana tudi naša država. Delegat bo šef tuberkuloznega oddelka splošne bolnice dr. Ljuba Stojanović.

— **Kruta potreba vojne.** Iz Williamstowna poročajo: Te dni je predaval pred institutom of Politcz italijanski senator grof Cippjozo. Izjavil je med drugim sledeče: Spričo momentalnih političnih bojev nima smisla, da bi se skušalo odpraviti vojne potom kongresov, ki zahtevajo splošno ali delno razorožitev. Ako upa Zveza narodov, da bo realizirala ideale miru, bi morala predvsem posvečati svojo pozornost mednarodnim vprašanjem ter istočasno izboljšati duševni in gospodarski položaj človeštva. Vojna je kruta potreba. Vsak narod mora braniti svoje eksistenčne pravice in mora skušati, da popravi pomanjkljivosti svojega geografičnega in gospodarskega položaja.

— **Odprava prisilnega jopiča v Češkoslovaških blaznicah.** Na Češkoslovaškem je bil odpravljen te dni za vse blaznice prisilni jopič. Uporaba prisilnega jopiča je odslej dovoljena samo pri transportu bolnikov v blaznico.

— **Nesreča na Donavi.** V nedeljo 26. t. m. je trčila na Donavi blizu Beograda potniška ladja »Strossmayer« na potu v Pančevo z vlačilci Jugoslovanskega Lloyda. Parnik »Strossmayer« je vozil z veliko brzino ter nerazsvetljenih vlačilcev ni mogel opaziti. Karambolaža je bila tako močna, da je bil parnik »Strossmoyer« težko poškodovan ter se je pričel potapljati. O nesreči je bil takoj obveščen brodarski sindikat, ki je poslal ponesrečencem na pomoč tri ladje. Na eno teh ladij so se ukrcali potniki »Strossmayerja«, druga je vlekla ponesrečeni parnik, tretja pa vlačilca. Človeških žrtev ni bilo, pač pa je materijalna škoda precej velika.

— **Vlomilec povzročil požar.** V soboto ponoči je vlomil neznan individij v trgovino Petra Borote v Beogradu. Ker ni mogel priviti električne luči, je svetil z vžigalicami. Pri tem se je užgal v trgovini se nahajajoči papir, ogenj se je razširil na druge predmete in razvil se je požar, ki je povzročil 100.000 dinarjev škode. Ko je začelo goreti, jo je vlomilec tako hitro odkuril, da ni utegnil niti vrat zapreti.

— **Eksplozijska nesreča na Madžarskem.** Iz Budimpešte poročajo: V nekem kamnolomu v bližini Budimpešte se je pripetila te dni iz doslej nepojasnjenega vzroka eksplozija, pri kateri so bili štirje delavci smrtno nevarno poškodovani, 11 pa jih je bilo lahko poškodovanih.

— **Uničene umetnine.** Iz Clermond-Ferranda poročajo: V gradu vojvode Randant je izbruhnil požar, ki je uničil stvari velike umetniške in zgodovinske vrednosti. Škoda znaša več milijonov frankov.

— **Krvavi roparski napad pri Natalincih.** Pred par dnevi smo poročali o krvavem roparskem napadu na hišo trgovca Dimitrijevića v Natalincih (Srbija), pri katerem so bile, kakor znano umorjene štiri osebe. Glasom časopisnih vesti so imela poizvedovanja že pozitiven uspeh. Krvavi sledovi so vedli komisijo iz hiše čez neko njivo v vas Mramorac, kjer je aretirala policija posestnika Tihomira Markovića, muzikanta Ilijo Milanovića, nekega Veselina Petrovića in nekaj drugih kmetov. Na oblekah aretirancev so našli sledove krvi, pri Markoviću srajco, polno madežev krvi. Aretovani kmetje trdijo, da izvirajo sledovi krvi od krvavljenja iz nosa. To je seveda prav naiven izgovor in ni dvoma, da so aretovanci identični z bestijalnimi roparji. Domneva se, da je organiziral roparski napad Tihomirjev brat, ki je bil obsojen leta 1922 v Nišu kot obmejni ropar na 20 let ječe ter je pobegnil iz kaznilnice. Ostali člani roparske tolpe so bili najbrže samo njegovi pomagači. Preiskava je ugotovila stvari, iz katerih sledi, da ni dvoma, da aretovani ne bi bili storilci. Vse okoliščine govore zato, da so pripravili roparski napad domačini v nadi, da jih čaka v hiši trgovca velik plen. Profesor Dimitrijević je prišel namreč te dni ob kovčeg, čigar vrednost je bila nad 50.000 Din. Vseboval pa je samo dokumente in diplome, ki so imele za profesorja sicer res veliko vrednost. Ker se je vest o dragocenem kovčku po vasi razširila, so domnevali lopovi, da bodo našli v hiši Dimitrijevića mnogo denarja. Nasprotno pa niso dobili takorekoč nobenega denarja.

— **Krvava tragedija na Vrhovcu.** Olga Kobilovič, soproga fotografa v Donji Kustošiji je imela ljubavno razmerje z brivcem Zvonimirom Frankovičem. V soboto jo je povabil na sestanek v bližino nekega gozda. Sedla sta v travo in pričel jo je nagovarjati, da bi se razporočila s svojim soprogom, — češ, da se hoče razporočiti tudi on, nakar vzame njo v zakon. Olga Kobilovič se je branila. Zaljubljeni brivec jo je povabil v gozd, češ, da ima ž njo nekaj nujnega govoriti. Olgi se je zdelo to sumljivo, zato se njegovemu povabilu ni hotela odzvati. Frankovič se je razburil, planil pokonci ter dal svoji obožavanki par sunkov z nožem v levo stran prsi, nato je zabodel še samega sebe trikrat v bližino srca. Kobilovičeva je zbežala, njen ljubimec pa je stekel za njo ter ji dal še par sunkov v grudi, nakar sta padla oba na tla. Nesrečni brivec je obležal na licu mesta mrtev, njegovo ljubico so pa pripeljali težko ranjeno v zagrebško bolnišnico. Pri Franković u so našli revolver, s katerim je nameraval ustreliti svojo ljubico in sebe. Tragedija je povzročila v sicer mirnem Vrhovcu veliko senzacijo.

— **Krvava vaška drama.** Čevljarski pomočnik Aleksander Gall v Požunu je menil, da ima kot najlepši fant v vasi tudi pravico do najlepšega dekleta v okolici. Deklica, hči posestnika, ki stanuje v vasi Tissavjila. Fant se ni trudil zaman za njeno ljubezen. Toda trije drugi fantje iz vasi, ki so bili prav tako zaljubljeni v brhko dekle, so se zarotili zoper tujega vsiljivca. Sklenili so, da ga spravijo s poti. Te dni ga je napadel eden od njegovih tekmecev ter mu porinil med tem, ko sta ga dva držala, lovski nož v srce. Gall je obležal na mestu mrtev. Morilci so bili aretirani.

— **Tragičen konec romantične ljubezni.** Madrid ima te dni veliko senzacijo. Bikoborec Torquito je zaklal svojo nezvesto ljubico. Torquito je bil z deklico zaročen že od 18. leta. Ker je bil siromak in deklice ni mogel poročiti, je postal torero, da si denar prisluži. Tako je prišel v Argentinijo, kjer je postal ljubljenec dam. Bil je buenosairéški Apolon. Njegova izredna lepota je žela triumfe. Teh triumfov pa ni prav nič izkoriščal. Živel je kakor svetopisemski plahi Jožef. Ena od njegovih številnih oboževalk je tako hrepenela po njegovi ljubezni, da je sklenila, da ga mora osvojiti a tout prix. Ogovorila ga je ter izvedela, da gori njegovo srce za nevesto, ki ga čaka tam nekje pri Madridu. To pa bogate Američanke ni ženiralo. Peljala se je v Španijo ter si bikoborca enostavno odkupila od svoje konkurentinje, ki je poslala nato toreru zaročni prstan nazaj. Posledica je bila, da je sedel nesrečni torero na ladjo, se pripeljal domov ter nezvesto ljubico zaklal, kakor je zaklal že toliko bikov. Sedaj premišljuje o tragičnem koncu svoje romantične ljubezni za zamreženim oknom.

— **Cigani ukradli otroka.** Policijski vestnik objavlja, da so ukradli posestniku Milanu Milovanoviću v vasi Maskov (Srbija) cigani dveletno hčerko ter jo neznano kam odvedli.

— **Beg nevarnega vlomilca.** Iz Osijeka poročajo: Iz kaznilnice v Mitrovici je pobegnil nevarni vlomilec Dragotin Reber, ki je obsojen na osem let ječe. Pojavil se je v Osijeku, kjer je izvršil dva vloma. Policijski stražniki so ga spoznali in začela se je za njim divja gonja. Oddal je na stražnike par strelov, nato pa jim je izginil izpred oči.

— **Drzna tatvina.** Postopač Ivan Šenica, bivši hlapec, že opetovano predkaznovan individij, je ukradel te dni posestniku Ivanu Jakšetu v Uršinih selih konjski komat in voz v skupni vrednosti 5000 Din. Po stvari je prišel s konjem, ki ga je najbrže tudi kje ukradel. Odpeljal se je proti Karlovcu ter izginil brez sledu.

Za nakup

obleke

Vam nudi najcenejši vir

JOS. ROJINA, Ljubljana.

— **Erotika v izložbi.** Budimpeštanska policija je pozvala te dni trgovca z umetninami Frankelja, da odstrani iz svoje izložbe več umotvorov slavnih madžarskih umetnikov. Ker se Frankelj temu pozivu ni odzval, mu je konfiscirala policija 5 slik. V soboto se je zagovarjal radi te zadeve pred policijo. Obsojen je bil na 1 milijon kron globe. Slike zapadejo. V utemeljevanju sodbe se izvaja, da je treba priznati, da imajo slike umetniško vrednost, zato se jih na razstavah in v muzejih lahko razstavi, kajti vpoštevati je, da obiskujejo razstave in muzeje ljudje, ki imajo smisel za umetnost in katerim gre samo za umetniško vrednost slik. Kljub temu pa policija ne more dopustiti, da bi gledali slike ne samo ljudje, ki jim gre za umetnost, temveč tudi nedorasla mladina. Zakaj mladina vidi v svoji nezrelosti zgolj erotični moment, ki je v stanu, da pokvari mlado dušo.

— **Eva na gledališkem odru.** Pred nekim kanadskim sodiščem se je vršil te dni zanimiv proces. V ljudskem gledališču so vprizorili igro, pri kateri se je predstavljal med drugim izgon Adama in Eve iz raja. Vlogo Eve je igrala znana baletka. K skušnjam je prišla oblečena, pri glavni predstavi pa je nastopila v Evinem rajskem kostumu. Figovo pero je markirala z zelenim pajčolanom. Vse prigovarjanje prestrašenega ravnatelja ni pomagalo: Eva se je sklicevala na historični in umetniški moment ter ni hotela obleči druge toalete. Na ukaz ravnatelja je zastor padel in obiskovalci gledališča so dobili vstopnino nazaj. Stvar je prišla pred sodišče. Tudi tam se je sklicevala baletka na historično resnico in umetniški moment. Kanadski kadiji so bili v zadregi. Preložili so obravnavo z motivacijo, da bodo preštudirali Sv. pismo, ki naj jim pomaga iz zagate.

— **Ogromne množice mravelj nad Neapljem.** Neapelj so napadle nenadoma ogromne množice mravelj, ki so priletele najbrže iz Afrike. Prebivalstvo je moralo zbežati z ulic ter zapreti vsa okna, ker silijo mravlje tudi v stanovanja.

— **Poslanec — pretepač.** Te dni so bili sprehajalci ulice Victorici v Bukarešti priče neokusne scene. Poslanec Janculescu je srečal veleposestnika Mareša ter mu pripeljal po kratkem prerekanju krepko zaušnico. Insultirani veleposestnik je dvignil palico, toda poslanec je bil urnejši od njega — najbrže je imel tekom svojega parlamentarnega delovanja več prilike za vajo v pretepanju — iztrgal je veleposestniku palico iz rok ter ga ž njo prav pošteno naklestil. Mareša so prepeljali v bližnjo lekarno, hudi poslanec pa jo je moral hitro odkuriti, ker je bila nevarnost, da ga napade ogorčeno občinstvo.

— **Pravilnik k stanovanjskemu zakonu** z natančno razlago in z vzorci vseh mogočih vlog na stanovanjsko sodišče je izšel danes. Cena Din 20.—. Dobiva se ga v založbi »Jug« v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7-II. (pisarna Jugoslovenske Matice) ter v Matični knjigarni odnosno pisarni Yerca na Kongresnem trgu v poslopju kino Matica.

Ljubljana.

l — **Cerkvena tatvina.** Te dni sta bili ukradeni v trnovski cerkvi dve pogrinjali v vrednosti 1200 Din. Storilec neznan.

l — **Vandalizem.** V noči od 24. na 25. t. m. so polomili neznani zlikovci v mestnem vrtu na vogalu ceste v Mestni log in Zelene poti več cvetličnih grmov in ukradli okrog 300 cvetov. S tem so povzročili ljubljanski mestni občini škodo 125 Din. Škoda sicer ni velika, toda dejanje je pobalinsko in dobro bi bilo, ako bi se vandali eruirali in eksemplarično kaznovali. To bi bilo tembolj potrebno spričo dejstva, da to ni prvi slučaj. Ljudje pravijo, da so videli že večkrat mlade deklice, ki so se vračale od kopanja z večjimi šopki v rokah. Če se ugotovi, da so storilke te deklice, naj jih policija pouči, da naj se obrnejo, ako hočejo imeti cvetlice, na svoje častilce, in da si bodo stvar zapomnile, naj jih izroči sodišču radi prestopka poškodbe tuje lastnine, v slučaju pa, da so še premlade, naj svetuje njihovim starišem, da jih namažejo z leskovko.

l — **Nevarno ležišče.** V nedeljo ob pol 16. so opazili pasanti na škarpi ob Gruberjevem kanalu spečega moškega. Ker je bila nevarnost, da pade v spanju v vodo in utone, so poklicali stražnika. Prišlo je dvoje »očes postave«, ki sta ga zbudili. Ko se je mož zavedel je hotel skočiti v vodo. Stražnika sta ga rešila in peljala na stražnico, kjer je izpovedal, da je mizarski pomočnik Lovrene A..... ter se je malo prej sprl s svojo zakonsko polovico. Zato so ga pridržali na policiji, dokler se ni streznil. Zakaj pogledal je nekoliko pregloboko v kozarec. Ko se je iztreznil, si je stvar premislil in danes potiska zopet oblič in žago ter ne misli več na preselitev na drugi svet.

Novi Tarzan

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg.

SPOMENIK MARKU MARULIĆu.

V nedeljo so odkrili v Splitu spomenik očetu hrvatske književnosti Marku Maruliću.

Marko Marulić se je rodil l. 1450 kot sin bogate patricijske rodbine v Splitu. Študiral je najprej v svojem rodnem mestu, pozneje pa v Padovi. Tu si je pridobil splošno izobrazbo, njegovo poznejše delovanje je takorekoč enciklopedistično, kajti Marulić ni bil samo pesnik, temveč tudi raziskovalec starega veka, filozof in teolog. Prva dela je napisal v latinščini, nekatera od njih so postala svetovno slavna, ter so bila prevedena v francoščino, španščino, portugalščino, italijanščino in nemščino. Leta 1510 je prevedel Marulić najstarejšo hrvatsko kroniko »Ljetopis popa Dukljanina« v latinščino.

Kako se je zanimal Marulić za sodobne dogodke, dokazujejo latinski dopisi, ki jih je pošiljal papežu Hadrijanu. V teh dopisih pozivlja papeža, da združi vse krščanske vladarje, da preženejo Turke iz Evrope. Tak dokaz so tudi njegove hrvatske pesmi »Tuženje grada Hjeruzolima« in »Molitva suprotiva Turkom«.

Plod Marulićevega interesa za sodobne dogodke je tudi njegovo največje delo, epos »Judita«. Pesnitev je bila končana leta 1521 ter je prva hrvatska pesnitev tiskana v obliki knjige.

»Judita« je prost prevod iz Sv. pisma z nekaterimi dodatki pesnika. Snov je izbral zato, ker je bilo razmerje med Babilonci in Židi podobno razmerju med Turki in Hrvati. Kakor je pomagal Bog Židom, tako pomore tudi Hrvatom.

Tudi snov »Historije od Suzane« je vzeta iz Sv. pisma. Delo je namenjeno nevestam.

Vse Marulićeve hrvatske pesmi so moralničnega značaja.

Marulić je tudi prevajal. Iz italijanščine je prevedel par duhovnih dram, iz latinščine pa znano delo Tomaža a Kempis »De imitatione Christi«.

Marulić je umrl v Splitu dne 5. januarja 1524.

Pustolovec Strasnov nadaljuje.

ŠTIRJE SREČNI LJUDJE V »KNEZOŠKOFIJSKI PALAČI«. — STRASNOV ZASLUŽI 110.000 KRON.

Ob štirih popoldne sem odšel od dr. Franka. Nato sem odšel takoj h knezoškofu. Stari je čepel globoko zamišljen v velikem usnjatem fotelju. Nisem ga pustil do besede.

»S Frankom sem končal in sedaj bi končal tudi z Vami, Eminenca, definitivno. Sicer pa prav za prav nimam več mnogo govoriti. Kar sem mogel, sem Vam povedal. Sedaj zavisi od Vas, Eminenca, če ste pripravljeni ustvariti ustanovo za reveže.«

»Pa da, prosim. Že danes dopoldne sem poklical notarja, ki koncipira listino. Toda gre za veliko denarja.«

»Za božjo voljo, Eminenca, že zopet začenjate od začetka. To menda ni Vaš denar. Že davno bi bila Vaša dolžnost, da bi storili, za kar gre.«

»No, seveda,« je dejal ter se odkašljal.

»Prosim, jutri zjutraj mora biti stvar gotova, kajti z opoldanskim vlakom se odpeljem. Poglejte ta telegram.«

Pomolil sem knezoškofu pod nos brzojavko, v kateri je bilo pisano: Ministerialnemu svetniku Berger - Waldegg. Knezoškofijska palača, Zagreb. Uredite stvar takoj, njegova ekscelenca minister želi na vsak način z Vami jutri govoriti.«

Predno sem odpotoval, sem dal zanesljivi osebi tri brzojavke z nalogom, da jih odpošlje ob gotovem času. Zadnjo brzojavko sem si rezerviral za slučaj, da moram hitro odpotovati.

»Eminenca, Vi vidite, da moram iti jutri zjutraj zopet na Dunaj, kjer imam z ministrom nujen pogovor. Dotlej mora biti baza za moj referat gotova.«

»Lepo, toda ne vem ...«

»Eminenca, povedal sem Vam, da se odpeljem jutri opoldne z brzovlakom. Tudi, če bo stvar urejena, ne verujem, da bo šlo tako lahko. Če dobite koadjutorja, ali ne, je drugo vprašanje. To ni odvisno od naju. Toda, Eminenca, imate gotove zveze pri dunajski nuncijaturi. Saj poznam tudi jaz te ljudi; toda Vi, Eminenca, ste gotovo bolje informirani kakor jaz, na kak način je mogoče gospode pri nuncijaturi nekoliko pregovoriti.«

Knezoškof je postal ves razburjen.

»Toda dragi gospod ministerijalni svetnik, kako si morete misliti kaj takega! Tega ne smem storiti, gospodje pri nuncijaturi so mi sovražni in me utegnejo naznaniti, da sem Vas skušal podkupiti. To mora storiti kdo drugi, saj sem rad pripravljen ...«

»Eminenca, na kak način mislite, da bi se dalo to drugače urediti?«

»Prosim, gospod ministerialni svetnik, stvar imate itak Vi v roki, mogoče bi bili tako prijazni, da spravite gospode v drugo razpoloženje napram meni.«

»To je kočljiva stvar. Da pa boste vedeli, da Vam hočem res pomagati, bom poskusil. Toda ne morem obljubiti, da se mi bo posrečilo. Če se mi ne posreči, Vam pošljem denar nazaj.«

»Gospod ministerialni svetnik, jako Vam bom obligiran. Toda za božjo voljo, samo, da se ne izve o tem ničesar.«

»Po nepotrebnem se razburjate, Eminenca, kaj takega se vendar ne izblebeta. Samoobsebi se razume, da ostane stvar med nama.«

Knezoškof je vstal, šel k blagajni, vzel kuverto, ki je bila, kakor se zdi, že pripravljena, ter jo položil pred me. Hitro sem jo vtaknil v žep.

»Prosim, gospod ministerialni svetnik, ta vsota utegne, kakor mislim zadostovati. Če bo premalo, prosim, pišite mi, poslal bom še.«

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 27. julija 1925.

Vrednote: 7% invest. posojilo iz l. 1921 den. 67, bl. 68; 2½% drž. renta za vojno škodo den. 245, bl. 248; Celjska posojilnica den. 201, bl. 205; Ljubljanska kred. banka den. 225, bl. 238; Merkantilna banka den. 101, bl. 105; Prva hrvatska štedionica den. 810, bl. 820; Slavenska banka d. d., den. 67; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne den. 104, bl. 131; Trboveljska den. 345, bl. 350; Združene papirnice den. 100, bl. 110; »Nihag« bl. 45; Stavbna družba den. 165, bl. 180; 4½% zast. listi Kranj. dež. banke den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranj. dež. banke den. 20.

Blago: Antene, fco meja, bl. 620; deske, 20, 25 in 30 mm, monte, fco meja, bl. 500; hrastove vozovne deščice, I., II., 43 mm, 2.65, 53 mm, 2.85 m, fco meja, bl. 1350; bukova drva, 1 m dolž., fco naklad. post., 4 vag., den. 19, bl. 19, zaklj. 19; pšenica Hardwinter II., fco Postojna trans., bl. 400; pšenica bačka, nova, par. Ljubljana, bl. 360; oves, novi, bački, za avgust, par. Ljubljana bl. 265; koruza bačka, par. Ljubljana bl. 225; laneno seme, fco Ljubljana den. 500, bl. 545; krompir novi, fco štaj. postaja bl. 78.

BORZE.

— **Zagreb,** 27. julija. Devize: 795—805, Bruselj, 261.5—266.5, Italija izplačilo 207.65—210.05, ček 207.55—209.95, London izplač. 275.25—277.25, Newyork kabel 56.7—57.3, ček 56.5—57.1, Praga 167.62—169.62, ček 167.5—169.5, Švica 1102.5—1110.5.

— **Curih,** 27. julija. Beograd 9.05, Newyork 515.10, London 25.015, Pariz 24.30, Milan 18.95, Praga 15.25, Budimpešta 0.007240, Bukarešta 2.65, Sofija 3.75, Dunaj 72.50.

× **Dobave.** Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 6000 kg lanenega firneža. Dne 17. avgusta t. l. pri direkciji drž. železnic v Sarajevu glede dobave raznega železa. Dne 18. avgusta t. l. pri upravi drž. monopolov v Beogradu glede dobave blaga za povezovanje tobaka; pri direkciji drž. železnic v Zagrebu glede dobave tiskovin; pri direkciji drž. železnic v Sarajevu glede dobave osel in karborunduma ter glede dobave svedrov, pil itd. Dne 20. avgusta t. l. pri upravi drž. monopolov v Beogradu glede dobave vrvic in špage; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave orodja in strojev; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave mehkega svinca; v pisarni vojnega okruga v Celju glede dobave mesa za garnizijo Celje, pri komandi mesta v Ptuju za garnizijo Ptuj in pri komandi mesta v Dravogradu za garnizijo Dolnji Dravograd, dne 21. avgusta t. l. v pisarni vojnega okruga v Mariboru za garnizijo Maribor in pri komandi mesta v Slovenski Bistrici za garnizijo Slovenska Bistrica, dne 22. avgusta t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani za garnizijo Ljubljana. — Predmetni oglasi so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prodaja gumijevih odpadkov in stare pocinkane pločevine.** Ekonomsko odelenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 6. avgusta t. l. ponudbe za nakup gumijevih odpadkov in stare pocinkane pločevine. Predmetni oglasi so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Za lesne izvoznike.** Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ima na razpolago naslove glavnih uvoznikov lesa v Solunu, Pireju in Kavali.

× **Semenj v Aradu.** Naše poslanstvo v Bukarešti naznanja, da se bo vršil vzorčni semenj in razstava pohištva v Aradu od 1. do 10. avgusta t. l. Prospekt dobijo interesenti v zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

To in ono.

Nevarne banditinje.

Pariz se je začel v marsikaterem oziru amerikanizirati. (To datira še izza časa vojne, ko so pomagali Amerikanci Francozom v borbi zoper Nemce). O tem se je na neprijeten način prepričal nedavno 25 letni krojač Friedberg, kateremu je pet ženskih banditov prav pošteno »masiralo grbo«. Friedberg se je seznanil pred kratkim z dekletom, ki je dejala, da se piše Fani Rotmann ter da je uradnica neke zavarovalnice. Poznanstvo je jako hitro napredovalo. Ko pa je prišel krojač domov, je opazil, da mu je zmanjkala listnica z vsebino 1000 frankov. Čez nekoliko dni je srečal krojač dekleta na cesti. Zapretil ji je, da jo izroči policiji. Prosila ga je, da hoče denar vrniti. Peljala ga je v oddaljeno predmestje. Ko sta vstopila v sobo, je navalilo na krojača pet žensk, ki so mu zamašile usta, ga krepko premlatile in zaprle v klet. Zgolj slučajno se mu je posrečilo, da je pobegnil iz zapora. Policija čaka sedaj na srečen slučaj, da najde teh pet ženskih banditov.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.
Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.
Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

(43)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Kar pokaže drugega dne merilec plina, da vodik več ne uhaja. Cev je zamašena, in s čim drugim naj bi se to zgodilo, kakor s snegom? Torej zopet sneži.

To hitro popravijo; podaljšajo cev in škodljivi vodik ima zopet prosto pot.

»Če bo pa snežena plast tako debela, da cevi več ne bodo mogle skozi?« vpraša Georg v skrbeh.

»Na, upam da dvajset metrov debelosti ne doseže.«

»In če pridejo ljudje in jim pade slučajno v glavo, da zamaše cev?«

»Čemu pa naj bi to storili?«

»Da nas zaduše.«

»Ne razumem vas,« meni Leonor in maje z glavo. »Kdo pa naj bi prišel na tako misel?«

»Mr. Deacon.«

»Deacon? Jaz vas vedno manj razumem. Kako naj pa pride ta tu sem?«

»Le menim tako — če si kdo izmisli in zamaši cev, kaj potem?«

»Mister Hartung, jaz vas kar več ne poznam! Ne mučite se vendar s takimi črnimi mislimi! Če se pogrezne nebo, so vsi vrabci mrtvi!«

Georg se ne muči prav nič s črnimi mislimi, kar pokaže kmalu njegova dobra volja. Stavil je bil le kar tako vprašanje.

Nenadoma pa se zgane Leonor tako, da jo vsi pogledajo. Videti je, da nekaj posluša.

»Ali kaj slišite, mis Leonor?«

»Ne, ne slišim, ali .... gospodje ali nič ne čutite?«

Nihče ne čuti ničesar.

Imam občutek, kakor da se avto premika.«

Pazijo, a nobeden ne more pritrditi deklici in težko je tolmačiti, kako naj Leonor čuti, da se avto premika.

To uvidi tudi sama. Čez dve uri pa začne zopet.

»Imam prav gotov občutek, da se avto prav, prav počasi giblje.«

»Ali čutite kak stresljaj?«

»Ne, tega ne, ali — ali — imam tak občutek ...«

»In prav ima, avto se je zasukal od vzhoda proti zahodu!« zakliče Adam. »Prejle, pred približno tremi urami, ko sem pogledal na kompas, je kazala magnetna igla tu sem in zdaj kaže na tale ročaj. Da, avto se je v tem času zasukal za osem stopinj.«

In pri tem ostane. Na magnetni igli vidijo, da se obrača avto s sprednjim delom proti zahodu, seveda zelo, zelo počasi. V zaprtem prostoru navidezno se vrteča magnetna igla se premika še mnogo, mnogo počasneje kakor mali kazalec na uri.

Toda avtomobil se je vrtil in Leonor je to opazila. Saj je stara, dognana stvar, da imajo žene za gotove pojave silno fin občutek, ki je že skoraj nadnaraven, in ki ga je najti pri moškem spolu mnogo redkeje.

Kako je mogoče, da se avto premika? Nakopičeni sneg se je gotovo že zledenil, pravtako tudi zemlja. Ta je bila nekoliko nagnjena. Vez med zemljo in ledeno goro se je zrahljala, gora je začela drčati in vzela avto s seboj, na ta način se je torej moglo vršiti gibanje.

Toda taka domnevanja nimajo nobenega smisla. Le od vnanje strani je mogoče to pravilno presoditi.

Raje se menijo o interesantnih dokazanih stvareh, da smo mi, kulturni ljudje, izgubili gotove čute, ki jih imajo le še divjaki, ki so na najnižji stopnji. — Ne morda zasledovanje in podobno, to se lahko priuči z vajo, temveč pomanjkanje pravih čutov, ki omogočajo zaznavo.

Peljite koga v zaprt prostor — lahko mu še tudi zavežete oči in ga zavrtite v krogu — potem naj določi strani neba. Tega ne more. Pač pa to lahko stori sin proste narave in to tem bolj, na čim nižji stopnji človeškega razvoja je, kakor n. pr. avstralski divjak. Odvedite ga z zavezanimi očmi v prostor, ki nima oken, zavrtite ga kakor hočete, vedno vam bo z gotovostjo povedal, kje je solnčni vzhod in zahod. Angleški profesor Harvey je napravil zato svetovno potovanje in je našel, da imajo vsi indijanski rodovi, ki žive od lova ta orientacijski čut, ki ga pa izgube, če se bavijo s poljedelstvom. Ta čut je torej najbolj razvit pri ljudeh, ki stoje najnižje, ki so najbližji živalim, kakor avstralski divjaki in potem je napravil presenetljivo iznajdbo, da je ta čut mnogokrat razvit pri ženah, pri teh pa nasprotno od moških, tem bolj čim višje so duševno razvite. To je dognana stvar, logičnih zaključkov pa še ni moč napraviti.

S takimi pripovedovanji se torej zabavajo naši potniki.

»In jaz prav natanko čutim,« reče Leonor, »mi se ne vrtimo le, temveč se tudi pomikamo po strani naprej.«

»Jaz pa čutim še nekaj drugega prav natanko,« se oglasi mister Adam. »Pojte sem, gospoda!«

Vsi se podajo k njemu, ki stoji poleg krmila, najprej počepne, nato se zopet vzravna in ...

»Plavamo!!«

»Da, v vodi smo,« potrdi Adam in kakor navadno zveriži obraz.

Avtomobil se nagne zdaj sem zdaj tja, kakor hodijo ljudje, zdaj se zavrti, kar pokaže magnetna igla.

»V kateri vodi smo?« vpraša Leonor.

»V zadnjem času smo bili v bližini reke Jukon,« odvrne Georg.

(Dalje prihodnjič.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Znanje želi

mlad simpatičen gospod z istotako gospodično v svrho skupnih izletov. Ponudbe na upravo pod »Upanje«.

Kontoristinja

z večletno prakso, vešča vseh pisarniških del išče mesta, najraje na deželi. Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljiva moč«.

Oglase

za vse liste naše kraljevine sprejema po originalni ceni. Biro »Reklama«, Beograd, Knez Mihajlova ulica 11, telefon 2639.

Pisarniško sobo

v pritličju oddaja z avgustom Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, Aleksandrova cesta.

Potne vizume

od strani konzulatov v Beogradu preskrbuje najhitreje za zelo nizek honorar Biro »Reklama«, Beograd, št. 2639. Po pošti poslani potni listi se takoj vidirajo in se vrnejo priporočeno z doplačilom stroškov.

5.000 Din

posojila nujno iščem do 1. avgusta t. l. proti popolni zemljeknjižni varščini in najvišjim obrestim — da plačam zahtevo finančne prokurature in se rešim s tem neznosnih neprijetnosti, ki se vežejo s to zadevo že čez pet let. — Globočnik Goik, Kranj.

Motorno kolo

se proda po nizki ceni. Ogleda se od 1. do 3. ure, Poljanska cesta 47.

Kurja očesa

Najbolje sredstvo proti kurjim očesom

Clavena je mast

Zaščitni znak

Skladišče v lekarnah ali drogerijah naravnost iz tvornice in glavnega skladišča.

M. HRNJAK, lekarnar, Sisak.

Kupujte samo pri

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA

otroške majce, damske nogavice, kopalne hlače, kravate, naramnice, galanterijo, dišeča mila, palice, nahrbtnike,

najnižja cena na veliko in malo

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtličje.

Ajda

lepo semensko blago in inkarnat deteljo nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana.

K SEZIJI

Brusila za kose znamke „Swatyn“ iz najboljšega brusnega materijala ponuja v preprodajo:

FRANC SWATY

tovarna umetnih brusnih in ostrilnih kamnov

Maribor, Jugoslavija.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nijanso barve. Cena zavojčku Din 3·—. Razpošilja društvo:

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kanc.

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“!